

Erasmus Personel Öğretim Hareketliliği

Erasmus Staff Education Mobility

Hamid Derviş*

Öz

Bu "editöre mektup", Polonya'daki Lodz Üniversitesi Filoloji Fakültesi'nin Bilişim ve Bibliyoloji bölümünde 16-19 Mayıs 2022 tarihleri arasında gerçekleşen Erasmus Personel Öğretim Hareketliliğini anlatmaktadır. Dersler, yazarın hakemli dergilerde yayınlanan önceki çalışmalarından ve bilimsel makalelerinden alınmıştır.

Anahtar Sözcükler: Erasmus personel öğretim hareketliliği; XML; Sosyal ağ analizi.

Abstract

This "letter to the editor" describes an Erasmus Staff Mobility for Teaching, which took place from 16 to 19 May 2022 in the department of Informatology and Bibliology in the Faculty of Philology at Lodz University in Poland. Lectures were drawn from previous studies and scientific articles published by the author in refereed journals.

Keywords: Erasmus staff education mobility; XML; Social network analysis.

Giriş

Lodz şehri, Polonya'nın başkenti Varşova'nın 170 kilometre güneybatısında bulunmaktadır ve 672.185 (2020) nüfusu ile Polonya'nın üçüncü büyük şehridir. Lodz Üniversitesi'ndeki Bilişim ve Bibliyoloji Bölümü Polonya'da kütüphanecilik alanındaki ilk bölümdür. Bölüm, saygın bir bibliyolog, eğitimci ve gençlik eğitimcisi olan Dr. Jan Muszkowski (1882-1953) tarafından kurulmuştur. Bu Erasmus Personel Öğretim Hareketliliği LODZ Üniversitesi Bilişim ve Bibliyoloji bölümü lisans ve yüksek lisans öğrencilerine yönelik olarak 1 günlük çevrim içi ve 3 günlük yüz yüze eğitim olmak üzere toplam dört günlük öğretim faaliyetini kapsamaktadır. Hareketliliğin tamamı Lodz'da gerçekleşmiştir. Aşağıda Lodz Üniversitesi'ndeki ders ve personel hareketliliğinin içeriği açıklanmaktadır.

Derslerin konuları dijital kütüphanelerde XML kullanımı ve Sosyal Ağ Analizi idi. Her ders dört gün boyunca günde üç saat sürmüştür. Anlatılan konu başlıkları; Hyper Text Markup Language (HTML) ve eXtensible Markup Language (XML) tanımı, nerelerde kullanıldıkları, önemi ve arasındaki farklardan oluşmuştur.

HTML ve XML arasındaki en önemli fark şudur: HTML daha önceden tanımlanmış/standart etiketler kullanırken XML kullanıcısı her defasında kendi etiketini oluşturmaktadır. XML'in bu özelliği dijital kütüphanelerde bilgiye erişimi, bilginin

* Kastamonu Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. E-posta: hdervis@kastamonu.edu.tr
Kastamonu University, Department of Information Management. E-mail: hdervis@kastamonu.edu.tr

depolanmasını ve aktarılmasını kolaylaştırmaktadır. XML artık hemen hemen her açık erişim arşivinin veya dijital kütüphanelerin içinde veya dışında ayrılmaz bir parçadır. Örneğin, DSpace ve Fedora, organizasyon yapılarında XML uygulayan ve yaygın olarak kullanılan iki açık erişim arşividir.

Öğrenme hareketliliğinde XQuery ve XPath da tartışıldı. XQuery, XML belgelerini sorgulamak için kullanılan bir uygulamadır. XPath ise XML belgesindeki öğeler ve nitelikler arasında gezinmek için kullanılan bir yazılımdır.

Ayrıca hareketlilikte XSLT'nin (eXtensible StyleSheet Language) XML dosyaları üzerindeki etkisi anlatılmıştır. XSLT yalnızca bir stil sayfası değil, aynı zamanda XML dosyalarının özniteliklerini işleme yeteneğine sahip bir programlama dilidir. Örneğin, <xsl:sort>, <xsl:if>, <xsl:for-each>, <xsl:choose>, <xsl:value-of> birkaç isimdir.

<xsl:sort> ögesi, xml dosyasının çıktısını alfabetik olarak sıralar, <xsl:if>, XML dosyasının içeriğine karşı koşullu bir testtir, <xsl:for-each> ögesi, XSLT dosyasında döngüler oluşturur ve <xsl:choose> ögesi, birden çok koşullu testi ifade etmek için <xsl:while> ve <xsl:otherwise> ile paralel olarak kullanılmaktadır.

Öğrencilere XSLT'nin web tarayıcılarını kullanarak XML dosyalarını HTML'ye nasıl dönüştürdüğü birkaç örnek ile gösterilmiştir. Örneğin “Open Archive Initiative for Metadata Harvesting”in içeriği depolar arasında yaymak için XML kullandığı vurgulanmıştır.

Hareketlilik faaliyetinin diğer bir konusu ise sosyal ağ analizi metodolojisi idi. Sosyal ağ analizi metodolojisi bir araştırma alanı olarak 1930'lara kadar uzansa da bilimsel gerçekçilikte önemli bir ivme kazanmıştır. Sosyal ağ analizi metodu 2000'lerden sonra sosyal medyanın gelişimiyle ve dijitalleşmenin getirdiği olanaklarla pek çok farkla bilimsel alana uyarlanmıştır. Sosyal ağın dijital ortamdaki gösterimi; düğümler ve kenarlar, bir ağın iki temel bileşenidir. Düğümler bir insan, bir bilgisayar veya bir ülke olabilir ve kenarlar aralarındaki ilişkileri gösterir. Merkezilik, yakınlık ve arasındalık derecesi ile ilgili olarak ağlar içindeki düğümler arasındaki etkileşimi tanımlar.

Sosyal ağın uyarlandığı alanlardan biri de bilgi ve belge yönetimi alanıdır. Örneğin doktora sırasında Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü sosyal ağ analizi çalışmalarımız bölümdeki ilk sosyal ağ analizi girişimidir. Çalışmalarımız, Journal of Informetrics'de (Tonta ve Darvish 2010), ardından Journal of Scientometrics'de (Darvish ve Tonta 2016) ve Journal of Scientometric Research'te (Derviş, 2019) yayınlanmıştır. Bu yayınlar ile sosyal ağlar analizinin bilgi ve belge yönetiminde kullanılmasına ilişkin yeni bir bakış açısı getirilmiştir. Hareketlilik faaliyetinin ikinci konusu olan sosyal ağlar analizi bu örnekler üzerinden anlatılmış, aynı zamanda sosyal ağlar analizinde kullanılan Gephi, Pajec ve Bibexcel gibi yazılımlar uygulamalı olarak gösterilmiştir. Sosyal ağ analizi örneği olarak, Lodz Üniversitesi akademisyenlerinin arasındaki bilimsel ilişkiyi ölçmek üzere, *Web of Science*'dan bu akademisyenlerin bibliyografik verileri çekilerek bir sosyal ağ analizi çalışması yapılmıştır.

Sonuç

Bu hareketlilik faaliyeti sonucunda öğrencilerin HTML'nin önceden tanımlanmış etiketleri kullandığını, oysa XML'in bunun yerine kendini açıklayan etiketleri kullandığını fark etmeleri ve sosyal ağ analizi metodunu yukarıdaki örnek üzerinden uygulamalı olarak öğrenmeleri sağlandı. Bu personel hareketliliğinin kazanımları araştırma bulgularımızın farklı akademik mecralarda sunulması ve akademik topluluklar aracılığıyla yaygınlaştırılmasına olanak tanımıştır. Aynı zamanda bu hareketlilik sayesinde yeni ortaklıklar planlanmıştır. Bu planlamalara örnek olarak düzenlenecek bir konferansta Lodz Üniversitesi Bilişim ve Bibliyoloji bölümü hocalarının bildiri sunmaları ve ortak araştırma çalışmalarının yapılması gösterilebilir.

İzin ve Katkı Bildirimleri

Etik Kurul İzni: Yazar çalışmanın etik kurul kararı gerektirmediğini beyan etmiştir.

Yazarlık Katkısı: Makale tek yazarlıdır.

Kaynakça

- Darvish, H. R. ve Tonta, Y. (2016). Diffusion of nanotechnology knowledge in Turkey and its network structure. *Scientometrics*, 107(2), 569-592, doi:10.1007/s11192-016-1854-0
- Derviş, H. (2019). Bibliometric analysis using Bibliometrix an R package. *Journal of Scientometric Research*, 8(3), 156-160
- Tonta, Y. ve Darvish H. R. (2010), Diffusion of latent semantic analysis as a research tool: A Social network analysis approach. *Journal of Informetrics*, 4(2), 166-174